

ยอดนารี ศรีถกลาง

(ฉบับ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

บทละครอิงประวัติศาสตร์ ประกอบแสงสีเสียง

[กลุ่มผู้สนใจประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ต](#) : เค้าโครงประวัติศาสตร์

(จกท 2304)

[สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์](#) : เนื้อเรื่อง ย [ละครอิงประวัติศาสตร์](#)

[เพลงยอดนารีศรีถกลาง](#) ย : ประสิทธิ์ ชินการณ และประพันธ์ ทีมเทศ ประพันธ์ ๒๕๐๙

[เพลงถิ่นถกลาง](#) ย : ศิลปินนาเวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๘ (เอกอนันต์ เกษตรเกรียงไกร: บทละครประกอบแสงสีเสียง)

ย

อารัมภกถาบทละคร โ ยอดนารี ศรีถกลาง โ

องก์ ๑ [โจรสลัดเมืองไทร](#) หน้า 2

องก์ ๒ ย [จาดไล้](#) หน้า 3

องก์ ๓ [ตลาดริมหน้า](#) หน้า 5

องก์ ๔ ย [รัตนโกสินทร์](#) หน้า 8

องก์ ๕ ย [ทุกข์ของแม่](#) หน้า 9

องก์ ๖ ย [เกาะกุมตัว](#) หน้า 10

องก์ ๗ ย [ค่ายปากพระแตก](#) หน้า 12

องก์ ๘ ย [ระดมพล](#) หน้า 14

องก์ ๙ ย [พม่าปล้นเรือ](#) หน้า 16

องก์ ๑๐ ย [ออกศึก](#) หน้า 18

องก์ ๑๑ ย [รับพระบรมราชโองการ](#) หน้า 21

องก์ ๑๒ [แซ่ซ้องสดุติวีรชน](#) หน้า 22

(อารัมภกถาบท) (กลองหนึ่งควาย ๑ ลา)

(หนึ่งควาย) มาจะกล่าวบทไปตรัยตรีงสา

ใครใดก็เคยรู้ว่า...

(บรรยายภาษากลาง) เมืองถกลางเดิมคือจังค์ ซี ลอน

ปรากฏในแผนที่ของคลอดีอุสโปโตเลมี เมื่อ พ.ศ.๗๐๐

พระภิกษุอั้งจาร์กแสวงบุญศึกษาภาษาสันสกฤตในอาณาจักรศรีวิชัย

ไปสืบกาลพระพุทธานุชาในอินเดียผ่านจันคีลอน แต่เรียกเป็นเสียงชาวจีนว่า สิดันย ถึงสมัยอาณาจักรสุโขทัย ไทยสยามเรียกว่า ถกลาง และกลายเป็น ๑ถกลาง

ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา

ละคร โ ยอดนารี ศรีถกลาง โ

องก์ ๑ ย [โจรสลัดเมืองไทร](#)

บรรยาย :

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงโปรดฯให้ชาวฝรั่งเศสมองซิเออร์ เรอเนอ ชาร์บอนโน และถัดไปชัวเดอ บิลลี

มาเป็นเจ้าเมืองถกลางพระยากลางคางเสงบูรณะปฏิสังขวัดพระทองแลก็ถูกเรียกเขากองจอมเฒ่าครองเมืองถกลางบ้านดอน

ถึงแก่อนิจกรรมในขณะที่ทำยาททองพูนยังเล็กอยู่เมืองถกลางจึงมีจอมร้างเมืองถกลางบ้านเคียน

มีพระพิมลขันนุตรเขยเป็นผู้ช่วยดูแลชาวต่างชาติที่อ่าวท่าเรือ-สะป้านนุญจอมร้างบ้านเคียน

พระพิมลขันนุตรมีท่านผู้หญิงจีนเป็นบุตรเขยต้องการเป็นเจ้าของถกลางแต่พระเจ้านครศรีธรรมราชไม่ต้องการสร้างปัญหา จึงโปรดฯให้พระพิมลขันนุตรไปเป็นเจ้าเมืองพัทลุง

และโปรดฯ ให้นายอาดอนองชายท่านหญิงจีนและคุณมุกเป็นเจ้าเมืองถกลาง

องค์ ๕ ทุกข์ของแม่

บนรจนวน (เมืองกลางบ้านเคียน) (ดงตาล)

(เสียงขับร้อง : ย หนารนแม่หมา ย มีขามค่อม่า มีหว่าก่าจับ มีต้นม่วงคล้า มีสระหนารน มีคูโดยรอบ มีขอบค้ายไผ่(คำเชิญตายายฝั่งกลาง))

เมืองภูเก็จ : การลู่อำนาจของ ๓ เจ้าคุณ ดั่งหนึ่งหยามน้ำใจชาวกลางชาวภูเก็จย พวกเราอุตสาหุทธาแหว่ตบูกย ซื่อป็นใหญ่ป็นน้อยส่งไป ณ กรุง มิได้ขาดย

เหตุใดจึงกระทำกับเราเยี่ยงนี้ย เจ้าคุณมารดาขอรับ สิ่งเพียงคำเดียวย ให้ลูกไปตอกรลัดเพลงจักให้เห็นสีมือของชาวกลางที่ไม่หวั่นเกรงทหารกรุง

คุณมุก: พ่อเทียนย วูวามไม่แพ้น้ำเลยรีย ว่าแต่ว่า จะให้น้ำไปด้วยไหม

(แสดง: กลาสีเรื่อนำจดหมายมอบให้แม่ปรางที่ริมคลองหน้าบ้าน แม่ปรางให้แม่ทองพากลาสีไปรับน้ำในครัว แม่ปรางขึ้นบันได)

แม่ปราง : ลาโตกนายท่านที่อ่าวท่าเรือให้กลาสีเรื่อนำจดหมายมาของทองจัดสำหรับให้แล้ว

ท่านผู้หญิงจัน(รับจดหมายไว้):เจ้าคุณทั้ง ๓ ที่ค้ายปากพระมาเป็นเหตุแห่งทุกข์ให้ชาวเราทั้งเมืองกลางและเมืองภูเก็จย หนังสือท่านลาโตก แจ้งทุกข์เพิ่มมาอีกว่า

ท่านเจ้าคุณคางหนีสินตบูกหลายรอยยารา มิอาจส่งหนีทันในเพลที่ท่านเจ้าคุณป่วยหนัก นี้ได้แน่ ที่หนักไปกว่าหนีสิน ท่านลาโตกแจ้งโ มีราวขาวว้าย

พม่าจะมาตีเมืองกลาง โ (ท่านผู้หญิงจันส่งหนังสือให้ขุนอาลักษณ์)

เมืองภูเก็จ: ดีเลยย มาจวบเหมาะกันดีย ลูกจะตีทั้งพม่า ตีทั้งเจ้าคุณปากพระ

คุณมุก: พ่อเทียนเออย เอาความวูวามเก็บไวย ทัพค้ายปากพระตอกรกับศัตรูได้ย อ่อนแรงด้วยกันทั้งคู่

กองกำลังชาวภูเก็จของพ่อเทียนกับกองกำลังกลางของท่านเจ้าคุณเป็นกองหนุนให้บ้านเมืองอยู่รอดปลอดภัยก่อน

ท่านผู้หญิงจัน:ย พ่อเทียนลูกย

ต้องให้พ่อเทียนเจ้าเมืองภูเก็จถือหนังสือไปเจรจากับท่านลาโตก(ขุนอาลักษณ์ลุกขึ้นแสดงท่ารับฟังข่าวสารจากท่านผู้หญิงจันเพื่อเขียนจดหมายให้ท่านผู้หญิงจัน)ลาโตก

กับท่านเจ้าคุณเป็นเพื่อนรักกันมานานย เรื่องหนีข้อผลัดไวย ลาโตกมีป็นใหญ่ดินประสิว ขอลาโตกเห็นแก่ท่านเจ้าคุณที่ป่วยหนักอยู่ เห็นคู่ช่วยงานแผ่นดินด้วยกันย

(ขุนอาลักษณ์ : ขอรับ) ศึกหนักหนาสาหัสกิลดลงพลัน (เมืองภูเก็จ:ขอรับ)

(แสดง: ขุนอาลักษณ์ยื่นหนังสือให้ท่านผู้หญิงจัน ผู้หญิงจันเปิดอ่านแล้วมอบหนังสือ (สมุดข่อยหุดคลี่ออกย เมืองภูเก็จรับแล้วพับปิดไว้)ย

ลงจากบ้านไปท้าน้ำลงเรือ)

บรรยาย:-เมืองภูเก็จไปเจรจากอผลัดหนีกับพระยาราชกปีตันในอ่าวท่าเรือย การขอให้พระยาราชกปีตันสู้รบกับพม่าแทนท่านเจ้าเมืองกลางที่ป่วยหนักนั้ย

พระยาราชกปีตันออกรูระ แล้วหลีกหนีไปป็นัง ให้พ้นศึก

องค์ ๖ เกาะกุมตัว

(กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๒๔)

ชาวพระยาพิลลธัยขึ้นถึงแก่กรรมล่องเรือไปถึงค้ายปากพระ ที่ต้องทนรอข่าวมาหลายเดือนย เมื่อเกาะกุมตัวเจ้าเมืองกลางมิได้เพราะถึงแก่อนิจกรรมย

แต่ด้วยกฎปฏิบัติกันมาย ต้องจับภริยามาชำระโทษแทนผู้วายชนม์ ค้ายปากพระจึงได้โอกาสนี้

(จากจับกุมบนรจนวน) (เสียงแหว:หนารนแม่หมา มีขามค่อม่า มีหว่าก่าจับ มีต้นม่วงคล้า มีสระหนารน ...)

คุณมุก: ลูก ๆ หลาน ๆ ช่วยงานศพท่านเจ้าคุณกันเต็มความสามารถย พี่จันอย่าได้ปริวิตกกังวลเลยพีย

ชาวเมืองกลางชาวเมืองภูเก็จที่บ้านเกาะแก้วลัดเปลี่ยนมาช่วยงานศพเต็มทีย วันนั้นชาวบ้านพอนมาช่วยงานในวัดนางสร้างย พี่ทองพูนบ้านสาคูก็ส่งคนมาช่วยอีกย

น้องให้แม่ทองกับแม่ปรางไปช่วยจัดวันย

โนนแม่ทองมาพอดีย นั้วัน (กับชาวบ้าน) กันแล้วนะ

แม่ทอง (เดินเร่งรีบเข้ามา) :ย น้ามุก พี่เทียนชวนน้องเนียม น้องจู้คว่าหลบไปโนนแล้วย พี่ปราง พี่ช่วยปรามน้องด้วยย (แม่ปรางรีบลงบันได

สวนทางกับพ่อเทียนที่เชิงบันได

บรรยาย:-หลวงไพร่พินาศ ขุนพิฆาตริปุระยอ พาทหารชาวกรุง (๓-๔ คน) จากค้ายปากพระตามบัญชาของพระยารธรรมไตรโลก

พระยาพิพิลโคโดยและพระยาฤทธาษนิกุล มาเกาะกุมตัวท่านผู้หญิงจันย เมืองภูเก็จเทียนไม่ยอมให้เกาะกุมตัว ชาวทหารชาวกรุงย มีพ่อจู้ถือหลบคุมเชิง

พ่อเนียมขึ้นสายธนูค้ำของเขมิงไปยังทหารกรุงซึ่งพยายามดันตัวหลวงไพร่พินาศขึ้นบันได

คุณมุก:ย อะไรกันพอย นั้จวนเจ้าเมืองกลางย ระมัดระวังกันหน่อยย คอยพุดค้อยจากัน

(แสดง) หลวงไพร่พินาศดันร่างเมืองภูเก็จเทียนไปจนติดบันไดทางขึ้นจวน

หลวงไพร่พินาศ:ย ข้ารับคำสั่งมาจับกุมกบฏขามีศักดิ์ที่จะขึ้นบนจวนให้เสมอศักดิ์จึงเจรจากันได้

พ่อเทียน:ย มากไปไหมย หยามหน้ากันไหมย ถามดีดีว่าใครกบฏ

ขุนพิฆาตริปุระยอ: ขามีคำสั่งคุมครอง เห็นหัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จับกบฏย ทหาร ตามเข้ามา

(แสดง) พ่อเทียนไม่ยอมให้ขึ้นบันไดย แม่ปรางตะโกนให้:น้องจู้กับน้องเนียมถอยออกไปย

แม่ทองไปกันน้องทั้งสองย แต่น้องทั้งสอง(พ่อจู้พ่อเนียม)ไม่ยอมจะเข้าไปช่วยพี่เทียน แม่ทองรั้งธนูของพ่อเนียมไว้ทหารค้ายปากพระไม่ฟังใจฮึดฮัดเดินไปเดินมา

หลวงไพร่พินาศ :ย ข้า หลวงไพร่พินาศและขุนพิฆาตริปุระยอได้รับบัญชาจากท่านเจ้าคุณพระยารธรรมไตรโลก

แม่ทัพใหญ่ค้ายปากพระผู้รับสนองพระบรมราชโองการเห็นเกล้าเห็นอกระหม่อม

ท่านผู้หญิงจัน :ย พ่อเทียนย ให้คุณหลวงขึ้นมา

เมืองภูเก็จเทียน :ย เอ็ง(ทหารกรุง)ย อยู่นั้ย ไม่ต้องขึ้นมา

หลวงไพร่พินาศ : ข้า รับบัญชามาปราบกบฏเมืองกลาง ผู้ไม่เกี่ยข้องถอยออกไป (เมืองภูเก็จเทียนขยับตัวถอย) ขุนพิฆาตริปุระยอ เกาะกุมตัวท่านผู้หญิงจัน

ไปว่ากล่าว ณ ค้ายปากพระ

(แสดง)ย ขุนพิฆาตริปุระยอเดิน (เร็ว) เข้าไปใกล้ท่านผู้หญิงจันคุณมุกกระซอกดาบจากฝาจวนพุ่งไปขวางขุนพิฆาตริปุระยอไม่ให้เข้าใกล้ท่านผู้หญิงจัน

ทหารกรุงที่บันไดจะขึ้นไปบนรจนย เมืองภูเก็จจับตบักบันไดย พ่อจู้ถือหลบ(หอก) จอหน้าอกทหารกรุงที่ล้มลง

เมืองภูเก็จประดาบกับทหารกรุงที่บันไดพ่อเนียม(ถือคันธนู)คนรับใช้และชาวบ้านถลาเย็นรอดูที่ท่า

ท่านผู้หญิงจัน : ให้หยุดฟังข้าฯ วางดาบเถอะลูกย ทหารหยุดย หยุดย ทหารกรุงก็ทหารพระเจ้าอยู่หัวย ทหารกลางก็ทหารพระเจ้าอยู่หัวย ศัตรูอยู่แต่เอื้อมจะมาเขื่อนใจเราอยู่ย เราหากันทำไมย วางดาบให้เขาย น้องมูกวางดาบเสียเถอะย พี่พร้อมจะไปกับเขาย (หันไปพูดกับหลวงไพรีพินาศ)ย พากาไปเถิดคุณหลวง

ขุนพิฆาตรีปุระย : ทหารข้าฯ บาดเจ็บเพราะคนกลางย อยู่หาว่าข้าฯ ลูกเอ้านาจย ข้าไม่จับท่าน ข้ามีความผิดย ทหารพาพวกนี้ไปย แมปร่างแมทองลูกสาวท่านผู้หญิงย แลเมื่อถึงเขตชดขวางการเกาะกุมตัวก็มีความผิดย พาไปค่ายปากพระย ทั้งพวกเดินไว้

หลวงไพรีพินาศ: พาท่านผู้หญิงไปเพียงคนเดียวตามคำบัญชา ก็พอ

ขุนพิฆาตรีปุระย: ย แะจะไปไหน

ชาวกลาง:ย แมจันไม่เคยถึงเกล้าผมย แมจันไปไหนย เกล้าผมต้องไปนั้นย แมจันอับจนพริยย เกล้าผมจะไปตายแทนย ไม่ให้กูไป กูก็ต้องไป

ชาวกลาง(อื่น) :ไชย ไชย พวกฉานต้องไปทั้งเพ

ท่านผู้หญิงจัน :ย พี่น้องเอ๋ยย ตอนอย่าไปลำบากกับฉานเลยย ช่วยแลรณให้ด้วยย ย ย ศพท่านเจ้าคุณยังอยู่ในวัดนาสร้างย ช่วยเป็นธุระแทนฉานสักทีย ไม่ตายเสียย คงได้หลบมา.

องค์ ๗ ค่ายปากพระแตก

(กุมภาพันธ์ ๒๓๒๘)

เกาะตะมะ เมืองพม่า

(บรรยาย) พระเจ้าปดุงทรงพระประสงค์ที่จะแผ่พระบรมเดชานุภาพเหนือแผ่นดินสยาม

ในช่วงเวลาที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงสร้างกรุงเทพมหานครเพียง ๓ ปี พระเจ้าปดุงจึงมีพระบัญชา ๑ ในศึก ๙ ทัพ

ให้แม่ยี่แมงของกยอเป็นแม่ทัพตีหัวเมืองปักษ์ใต้

ฝ่ายอึ้งจะได้มาประชุมพลที่เมืองเกาะตะมะ ทว่าไม่อาจเคลื่อนทัพต่อ เนื่องจากเสบียงไม่เพียงพอ พระเจ้าปดุงทรงพิโรธแม่ทัพแม่ยี่แมงของกยอ

ที่เคยมีพระบัญชาให้ประดมเสบียงมาส่งให้กองทัพ แต่แม่ยี่แมงของกยอ กลับหาเสบียงได้ล่าช้า ทำให้เสียเวลาเคลื่อนทัพ

พระเจ้าปดุงจึงให้ประหารแม่ยี่แมงของกยอและโปรดฯ ให้เกณฑ์แม่ยี่มหาสีหสูระ รังตำแหน่งแม่ทัพตีหัวเมืองปักษ์ใต้ทั้งทางบกและทางเรือ

(เกณฑ์แม่ยี่มหาสีหสูระแม่ทัพย ยี่หูน และพล ๓ พันนาย พรอมหมอกดาบ)ย

เกณฑ์แม่ยี่มหาสีหสูระ: พลเรือ ๓ พันนาย ภายใต้บังคับของยี่หูน ให้ล่องลงไปยังเมืองตะกั่วป่าที่อุดมสมบูรณ์ด้วยเครื่องเทศกระวานกานพลูย

ยึดเมืองตะกั่วป่าที่มีแร่ดีบุกเป็นสินทรัพย์ และยึดเมืองกลาง ตลาดการค้านานาชาติในเส้นทางสายใหม่ทางทะเล จักได้แผ่พระบรมเดชานุภาพ

ให้ชาวสยามสะดุ้งสะเทือนจิตแลจจจำ โ คีอั้งวะโ ไปตลอดกาล(หัวเราะเยาะ)

ยี่หูน: มิงกะลาบา (พลเรือ:มิงกะลาบา) ดับแสงตะกั่วป่า (เฮโ ดับแสงตะกั่วป่า ดับแสงตะกั่วป่า)ย ตี ผ่า ตะกั่วทุ่ง (เฮโ ตีผ่าตะกั่วทุ่ง ตีผ่าตะกั่วทุ่ง)ย มุงปราบเกาะกลาง (เฮโ ปราบเกาะกลาง)ย ย ย

บรรยาย:- (๑) ค่ายปากพระ แขวงเมืองตะกั่วทุ่ง เป็นค่ายระหว่างกลางเมืองกลางกับเมืองตะกั่วทุ่งที่ท่ายเหมืองย ยี่หูนนำกำลังพลพม่า ๓

พันนายเข้าโจมตีเมืองตามรายทาง ตะกั่วป่าแตกย ตะกั่วทุ่งแตกย ชาวตะกั่วทุ่งหนีไปบ้านกระโสมย ทัพพม่าจึงเคลื่อนเรือลงใต้เพื่อตีเมืองกลางย

ผ่านค่ายปากพระสถานซึ่ง ๓ พระยาทหารเมืองกรุงยึดมาจากเจ้าพระยาอินทวงษา อัครมหาเสนาบดีในสมเด็จพระเจ้าตากสินก่อนหน้านั้น

(แสดง+บรรยาย):ย ทหารพม่าขึ้นจากจากเรือย เคลื่อนพลกมิ่งแล้วหยุดพลางตัวกับพื้นย สลับไปจนถึงค่ายปากพระ เข้าโจมตี้ยค่ายปากพระ

พระยาธรรมไตรโลกนำทหารชาวกรุงเข้าต่อสู้ เพื่อยังพล่าถูกพม่าสังหารในสนามรบ ย พระยาฤๅษณิกูลตีฝ่าพม่าหนีลงเรือย

พระยาพิพิธไภโยพาทหารกรุงตีฝ่าวงล้อมหนีไปเขานางหงส์ย ท่านผู้หญิงจันได้กำลังจากพระจินดาพลและพระจินดาสมบัติ ทหารเดิมของเจ้าพระยาอินทวงษา

ตีฝ่าวงล้อมพม่าคืนกลับเมืองกลางบ้านเคียนย ช่วงที่ท่านผู้หญิงจันพบบ้านสาครจะเข้าบ้านพุดจำปาย โจรสลัดปลายแถวก็เข้าปล้นบ้านท่านผู้หญิงจัน

ที่รณจวนเกาะบ้านเคียน

(แสดง)ย โจรสลัดได้คนเฝ้าบ้านท่านผู้หญิงจันย ทำลายข้าวของประดับบ้านย แยกไหลเปลา (ด้วยเข้าใจว่ามีทรัพย์ยิ่งราคา)ไปลงเรือย (... (เสียง... คนดูละคร)ย ขนาดไหลเปลาถักย มันเอาไปทำไหระฮาว...)

บรรยาย:- โ แลอนึ่ง ย เมื่อพ่ายกมานั้นย พญาธรรมไตรโลกให้เกาะเอาตัวตุ๋นลงไปไว้ ณ ปากพระ ครั้นพ่ายกมาตีปากพระได้ กลับแล่นหนีมา ณย บ้าน ย แลคนซึ่งให้รักษาบ้านเรือนอยู่นั้นแล่นท่อมบ้านเรือนเสีย ข้าวของทั้งปวงเป็นอันตรายมีคนเก็บรีบเอาไปสิ้น แลอยู่ทุกวันนี้ยากจนขัดสนเป็นนักโ (จดหมายเหตุ มทศ.จ.๑๗)

องค์ ๘ ระดมพล

(กุมภาพันธ์ ๒๓๒๘)

(เสียงทำวัตรเช้า สวดมนต์ ก้องมาจากวัดพระนางสร้าง)

(แสดง:ชาวบ้านเมืองกลางและอาสาต้านศึก (มากกว่า ๑๐ คน) เดินไปวัดพระนางสร้าง บางคนจุดเทียนย บางคนจุดธูป (ต่างคนต่างทำย ไม่ต้องพร้อมกัน)ย

สะพานท่ายาง เมืองกลางบ้านดอน

บรรยาย:-

บ้านดอนเป็นเมืองกลางปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา มีจอมเฒ่าบ้านดอนเป็นเจ้าของ ทิศปละตีนเคยเป็นคอกช้างย ด้านหัวนอนมีวัดพ่อท่านเจ้าฟ้า (วัดบ้านดอน-วัดเทพกระษัตรี) และสะพานท่ายางติดต่อกับเมืองกลางป่าสัก ทิศตะวันตกเป็นนาสร้อย มีคลองบางใหญ่ไหลมาจากเมืองกลางบ้านเคียน ไหลออกไปนาโคกโหนด ออกทะเลที่อู่ตะเภา เกาะทะเล เลี้ยว อันเป็นหน้าบ้านทางเรือของชาวกลางย เดือนกุมภาพันธ์ ปลายปี พ.ศ.๒๓๒๘ ยี่หนุ่นนำทหารพม่า ๓ พันนายจากค่ายปากพระมาอู่ตะเภา บางเดินเท้าบางเดินเรือพายเล็ก เข้าจู่โจมบ้านดอน (จากชายน้ำบ้านดอน มีเรือพายหลายสิบลำ ชาวบ้านดอนเหวี่ยงแหหาปลา ใช้ขางซ้อนหากุ้ง ใช้แหลนพุ่งเข้าอกเตยกอกหาปลา) ชาวเรือบ้านดอน:ย ปลาชุมพันนี้ย พาไปขายบันชานบ้านเคียนได้หลายเบี่ยหญิงชาง (ใช้ขางซ้อนหากุ้ง): ผากุ้งไปขายด้วยนะพี่เจ้าชาวดอน : ขายเองแล้วห่วย ได้เบี่ยซื้อกับหลบรนชาวแหลน: พี่เจ้ามันซี้คว้านย ขนาดแม่จันตีเกราะเคาะไม้ย บอกว่าซี้ไปย ก่าหาไปไมย อยู่จนหน้าตายย ควายแข่งชาวเรือ: ขุยแม่จันหลว ว่าแต่เพื่อนซี้คว้านจันควายแข่งย ตัวเองฮั้น ไส ไม่ไปช่วยแม่จันหลวหญิงชาง :ย พี่เจ้า- -ย แลนย แลน พี่เจ้าย โจรสลัดมาหลวชาย : โจรสลัดพ้อมึงแลย ไม่ไชย แม่จันบอกให้ไปบ้านเคียน ห้ามกุกัก แลนต้า แลนไปบ้านเคียนย ไปเลยย ไม่ต้องหวังเหวิดกุกย แลน แม่แลน (พลางจ่าพายเรือเข้าฝั่งย วิ่งล้มลูกคลุกดินไปกลางบ้านเคียน)

(บรรยาย) พม่าจู่โจมเรือพายที่สะพานท่ายางบ้านดอนหลาย ๑๐ ลำ ทวนน้ำคลองบางใหญ่ทางนาสร้อยเข้าประชิดเมืองกลางบ้านเคียนที่นาโคกริมคลองบางใหญ่ ยี่หนุ่นนำทหารพม่า ๓ พันนายจากค่ายปากพระมาอู่ตะเภา บางเดินเท้าบางเดินเรือพายเล็ก เข้าจู่โจมบ้านดอน (จากชายน้ำบ้านดอน มีเรือพายหลายสิบลำ ชาวบ้านดอนเหวี่ยงแหหาปลา ใช้ขางซ้อนหากุ้ง ใช้แหลนพุ่งเข้าอกเตยกอกหาปลา) ชาวเรือบ้านดอน:ย ปลาชุมพันนี้ย พาไปขายบันชานบ้านเคียนได้หลายเบี่ยหญิงชาง (ใช้ขางซ้อนหากุ้ง): ผากุ้งไปขายด้วยนะพี่เจ้าชาวดอน : ขายเองแล้วห่วย ได้เบี่ยซื้อกับหลบรนชาวแหลน: พี่เจ้ามันซี้คว้านย ขนาดแม่จันตีเกราะเคาะไม้ย บอกว่าซี้ไปย ก่าหาไปไมย อยู่จนหน้าตายย ควายแข่งชาวเรือ: ขุยแม่จันหลว ว่าแต่เพื่อนซี้คว้านจันควายแข่งย ตัวเองฮั้น ไส ไม่ไปช่วยแม่จันหลวหญิงชาง :ย พี่เจ้า- -ย แลนย แลน พี่เจ้าย โจรสลัดมาหลวชาย : โจรสลัดพ้อมึงแลย ไม่ไชย แม่จันบอกให้ไปบ้านเคียน ห้ามกุกัก แลนต้า แลนไปบ้านเคียนย ไปเลยย ไม่ต้องหวังเหวิดกุกย แลน แม่แลน (พลางจ่าพายเรือเข้าฝั่งย วิ่งล้มลูกคลุกดินไปกลางบ้านเคียน)

องก์ ๑๐ ออกศึก

๑๓ มีนาคม ๒๓๒๘

(๑) คลองบางใหญ่ (ช่วง บนนางดัก)

ขุนทับศึก : ถ้าให้ถมดินขวางบางใหญ่ย น้ำจะท่วมรนพวกเรา บ้านค่ายท่วม น้ำล้นไปลงนาปากสระบ้านเคียนก็ท่วม ชาวกลางจะเคลื่อนตัวในโคลนมิได้นะ ท่านผู้หญิงจัน:ย จริง ท่านขุนย แต่จันขอพระสาธุที่ทองพูนพาคณไปเปิดน้ำที่วัดพระทองย ให้น้ำล้นไปลงบางหินรูย ไปออกพานท่ายางก่อนหน้านี้แล้วขุนทับศึก:ย โอ แม่จันย คิดได้พริย แต่- -ย แต่ย เฮ้อ- -ย ก็ยังหวังเหวิดหลวสะย พอน้ำไตนบแห้งหมดย เรือกลางที่บรรทุกฟางเผาค่ายโคกพมายพาไปพริยหลวแม่เรือกกลายเป็นขอนไม้คลูกโคลนย หาพาฟางไปได้ไม่ท่านผู้หญิงจัน: ให้เรือพมาเป็นขอนไม้คลูกโคลนนะแหละที่ตองการย ท่านขุนย เรือพมาคลูกโคลนย ไปไหนไมได้ย มาถึงฝ่ายเราไมได้ย ปล้นเรือบ้านดอนไปก็ไร่ประโยชน์ ยี่หนุ่นในเรือก็คลูกโคลนขุนทับศึก: (ตบมือ) อ้ายยะย เราแลนไปหามันย ไม่ตองเกรงยี่หนุ่นสวน (ตบมือ) พันแสนแสนศัตรูพาย ไปกัน (ตบมือ) (วิ่งไปริมคลองที่สร้างบนนางดัก) ตบมือ (เสียงลดลง หายไป)

(๒) ขยายค่ายน้อย (ทิศตะวันตกค่ายเมืองกลางบ้านเคียน)

(บรรยาย+แสดง): ท่านผู้หญิงจันได้ใช้กลอุบายให้หญิงแต่งตัวเป็นชายยกกองกำลังมาเสริมค่าย ทุกวันย ค่ายระหว่างค่ายใหญ่ทั้งสองฝ่ายย จึงมีค่ายน้อยมาขวางอยู่อีกย แต่ละค่ายมีเพียงกระโจมไปไม้กันแดดย และทหารหญิงปลอมตัวถือดาบเพียง ๒-๓ คน เดินไปเดินมาหญิงกลาง๑: ถ้าพมามันมาทำพริยนี้หญิงกลาง๒: แม่มุกสั่งเต็มหุย แลนแลย ให้แรงกว่าหมายิกแลน แต่อย่าแลนไปโคกพมาหลวฮั้นย แลนไปค่ายหลังวัดนาสร้างได้หญิงกลาง๑: พอได้แลนเด

(๓) คลองบางใหญ่ (ช่วง โคกพมา)

(ขุนทับศึก โ้ สั่งการปิดบนนางดัก)

(เสียงพม่าสั่งการ)

(เสียงพูด): ยี่หนุ่นที่นำมาข้อมย ให้นำลงเรือย มัดให้แน่นติดกับเรือย นำหน้า ๒ ลำย ยิงแล้วหวนกลับไปทันทีย ๒ ลำใหม่จะไต่ยี่งไปอีกย ๒ ลำหน้าเท่านั้นที่ยี่งได้ย และตองฟังคำสั่งย

- (เสียง): กองทัพเมืองกลาง เพิ่มมาอีกแล้วย เพิ่มได้ทุกวันย วันนี้อยู่ไรย (สีแดง)ย สีแดง ธงแดง

- (เสียง): น้ำทะเลลดย (นี่น้ำจืดในคลองย ไม่ใช่ทะเล)ย น้ำแห้งย เรือไมเคลื่อน

(๔) หน้าจวนเมืองกลางบ้านเคียน

(ช่วงเย็นวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔)

(ท่านผู้หญิงจีน สั่งการ มีคนถ่ายทอดคำสั่งการเป็นภาษาถิ่น (๕) โ (๑๒))

(อาลักษณ์ชาย ๑ ถึงสมุดข่อยกับเครื่องเขียน)

(อาลักษณ์ชาย ๒ ถึงกระดานเขียนกับเครื่องมือเขียน)

คุณมุกยื่นคัมภีร์ความปลอดภัย

(ท่านผู้หญิงสั่งการ (๕) โ (๑๒))

(๕) ทองเพ็ญ : สั่งยิงปืนใหญ่ (เพื่อเป็นสัญญาณเปิดศึก)

ท่านผู้หญิงจีน: พ้อทองเพ็ญ ปืนใหญ่

((เสียงไต) ปืนใหญ่ พ้อทองเพ็ญ)

ยิงพระพิรุณสังหารปืนใหญ่

ยิงแม่นางกลางเมืองปืนใหญ่

(หยุดยิง เพื่อให้ทหารพม่าออกจากค่าย)(ทหารพม่านั่งรอที่ริมค่าย ลูกชิ้นส่งเสียงเฮ ดาหน้ามาปะทะกับพลดาบของพระสาครทองพูน

(๖) พระสาครทองพูน : สั่งชาวกลางพลดาบล่อทหารให้ออกจากค่ายพม่า

ท่านผู้หญิงจีน: พ้อทองพูน พลดาบ

((เสียงไต) พลดาบ พ้อทองพูน)

เขารบแล้วทำที่ถอยออกไป (ซ้ายสุดของกำแพงค่าย)

(๗) มหาเด็กลีเกียม สั่งการพลธนู ระดมยิงฟางและดินประสิว ดั่งพระพิรุณสังหาร

ท่านผู้หญิงจีน: พ้อเนียม พลธนู

((เสียงไต) พลธนู พ้อเนียม)

ปืนใหญ่ระดมยิงเผาค่ายพม่า ถูกกิ่งทองหลางใหญ่หักลง

มมป้อมค่ายพม่าถูกไฟไหม้

(๘) พลปืนค่ายพม่า (ยึดค่าย) เปิดประตูค่ายพม่า

ท่านผู้หญิงจีน: พลปืนค่าย พลหน้าไม้ระวางภัย

(พลปืนค่าย) (พลหน้าไม้ระวางภัย)

บันไดไม้ไผ่(ทาสีเขียวเพื่อให้เห็นว่าเพิ่งตัดไม้ไผ่มาสดสด) ยาวพาดกำแพงค่ายพม่าได้ ๒-๓ อัน

ชาวถลาบ แยกบันไดเขียว อันละ ๒ คน(แต่ละคนมีดาบ)ย มีคนถือดาบคุ้มกันบันไดละคน

พาดบันไดห่างกัน พยายามปืนย บันไดแรกไม่ผ่าน

จึงนำบันไดมาอยู่ใกล้กัน ปืนพร้อมกันย กันพม่าบนค่ายได้ จึงข้ามกำแพงไปได้ทั้งหมด ไปรอเปิดประตูค่าย ไซ้ไม้ไผ่เคาะส่งเสียงอีกทีก็ดีใจที่ยึดค่ายได้สำเร็จ (ได้แล้ว

ได้แล้ว เผาไหมย ไม่ต้อง เก็บไว้อยย มันสร้างได้พริย ได้แล้ว ได้แล้ว มันแล่นทุ้มแล้ว)

บรรยาย:-กิ่งทองหลางข้างค่ายพม่าถูกปืนใหญ่หักโค่นลงย พม่าเสียขวัญย ระส่ำระสายไปทั้งกองทัพ

ชาวถลาบยึดค่ายพม่าได้สำเร็จด้วยแผนยุทธวิธีพระพิรุณสังหารให้พม่าเจ็บป่วยล้มตาย ๓๐๐ โ ๔๐๐ คน แตกทัพกลับไปเมื่อวันจันทร์ เดือน ๕ แรม

๑๔ ค่ำ ปีมะเส็ง สัปตศก จุลศักราช ๑๑๔๗ ตรงกับวันที่ ๑๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๓๒๕ เป็น โ วันกลางชนะศึกโ

(เพลงถีนถลาบ หรือ เพลงยอดนารีศรีถลาบ)

(๙) พลแหลน (พระยกกระบี่ตรูย)

ท่านผู้หญิงจีน : พลปืนสั้น สมทบพระสาครทองพูน

ปืนยาว(คุณเทียน) ปืนพก(ปืนสูตัน)ย กริช(คุณเทียน)ย ตะลู่ไปหน้าค่ายพม่า

สมทบพลของพระสาครทองพูนเข้าค่ายพม่าทางประตู (เข้าไปบางส่วน)

(ส่วนใหญ่รบกันหน้าค่ายตั้งรบในค่าย)

(๑๐) ทหารพม่าบางส่วน กลุ่มรุมประดาบกับท่านผู้หญิงจีนและคุณมุก

(๑๑) ธงแดง (ธงถลาบชนะศึก) ขึ้นปักบนค่ายพม่า

(๑๒) ชุนทับศึก โ ยึดเรือพม่าในคลองบางใหญ่ ชูธงแดงอยู่ในคลองบางใหญ่

องก์ ๑๑รับพระบรมราชโองการ

(หน้าพระสามกษัตริย์ วัดพระนางสร้าง)

(พ.ศ. ๒๓๒๕)

-ไฟสว่างที่พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

	๒. ตัวเอกพูดภาษากลาง(ปนได้บ้างคำ)	

	๓. ตัวอื่นๆพูดได้	
--	-------------------	--

--

คำศัพท์บางคำ	

ก่า ก็	

ขาม มะขาม	
ขุย ดา	

โคกโตนด โคกต้นตาล	

แค้ ไก่ล้ ที่	
โคก เนิน	

จาดภษณะใส่อาหารแห้งถว้ยวัดในงานสารท	

ฉาน ฉิน	

ฉู้ หนอ	

เด้เด้นี้ นี	

ได้ โน่น	

ตน คุณ ท่าน เธอ	

ทั้งเพ ทั้งหมด	

ทำไหรรฮ้าวทำอะไรกันนะ	

ทิศปละตีน ทิศเหนือ	

ทิศหัวนอน ทิศใต้	

ในเล ในทะเล	

นบนางด้ก เชื้อนกันน้ำ	
นางย ชนาง	

น้ำหวก น้ำเมา เมรีย	

บนรณ บนเรือน บนบ้าน	

บันชาน ตลาดสด	

พรก กะลามาพรว	

พริย อย่างไร	

พาน สะพาน	

มวง มะมวง	

ราวขาว ขาว	

แล่นต่า วึ่งเถอะ	

แล่นทุ่ม ทัง วึ่งหนี	

แล และ	

แล่น วึ่ง	

ลาโตก พระยาราชนกปิตัน	
ลักย ไม่ทำหลุมเพาะกล้า	

ลักหีด ลักนียด	

เหม็ด หมด	

หมันแน ไชแน	

หลบ กลับ	

หลบรณ กลับบ้าน	

หล่า ละ	

หลาว อัก	

หลาวอัน อักแหละ	
-----------------	--

หวังเหวิด เป็นหวง	
เห็นคฺย เอ็นคฺย	

ย

ย ***

ประวัติศาสตร์ย ย [ถลางกะทู้ภูเก็ต\(บรรทัดสุดท้าย\)](#)